

Att leda ledare framåt och inte till leda....

Författare

Eva Hartell, Susanne Holmberg och Jonas Åkesson

Syfte

Båtsmansskolan har under de senaste två åren genomfört en intervention i syfte att få varje lärare att utvecklas som lärare genom att också få formativ bedömning att bli ett självklart förhållningssätt i organisationen. Syftet var att skapa en organisation där lärare kontinuerligt anpassar undervisningen genom att öka graden av bedömning som bryggan mellan utlärt och inlärt. Genom att aktivera eleverna som ägare av sitt eget lärande så att deras kunskaper synliggörs och läraren istället samlar in, tolkar och omsätter belägg för att bättre anpassa det som sker i klassrummet under varje lektion och inte enbart bedömer slutresultatet.

Vetenskaplig grund

Utifrån Dylan Wiliams bevingade ord *"..if you are serious about raising student achievement then you have to be focusing on AfL [Assessment for Learning], and if you are not focusing on AfL you are probably not serious about raising student achievement."* (Wiliam, 2009, p. 34), har Haninge kommun valt att satsa på att öka medvetenheten kring formativ bedömning. Vi har studerat forskning kring lärares lärande och skolutveckling i syfte att öka förståelsen kring professionsutveckling och implementeringsinsatser generellt och specifikt kring interventioner kring formativ bedömning. Framförallt har Dylan Wiliams forskning varit ledstjärnan i detta utvecklingsarbete. Flertalet studier visar att implementera formativ bedömning är komplicerat och att det i många fall enbart blir en floskel som "alla gör" (se t.ex. Hirsh & Lindberg, 2015). Medvetenheten om de fem nyckelstrategierna för formativ bedömning är inte tillräckligt för att förändra undervisningen. Istället måste man ändra agerandet i klassrummet så att det bättre anpassas till elevernas behov.

Genomförande

Hösten 2011, bjöd Haninge kommun in samtliga kommunens lärare att lyssna på Dylan Wiliam. Det var en uppskattad föreläsning med många handfasta tips som lärarna uppskattade. Trots att det var en mycket entusiasmerande föreläsning ledde den inte till några stora förändringar ute i verksamheten. Att ändra synsätt kräver tid och arbete liksom reflektion, såväl enskilt som tillsammans med kollegor och under ledning. Haninge kommun valde därför att införskaffa och översätta ett redan utprovat material, *Embedding formative assessment packs* (Leahy & Wiliam, 2010) och erbjuda det till samtliga rektorsområden. Materialet, som innehåller arton workshops tar två år att genomföra. Materialet har både en strikt struktur och ett friutrymme för anpassningar. Materialet är inte beroende av läsår eller av en extern expert. Varje rektor kunde även välja när respektive enhet skulle starta interventionen,

Det kollektiva och kollegiala lärandet var viktigt för att få både ett gemensamt synsätt och en kunskapsbank. Hösten 2013 startade Båtsmansskolans sitt arbete där lärarna organiserades i sk TLC-grupper [teacher learning communities]. Dessa grupper består av ca tio lärare varav en gruppleddare. Gruppleddarens främsta uppgift var inte att vara någon sorts expert på formativ bedömning utan istället se till alla fick komma till tals. Det var fasta grupper som hade regelbundna möten där lärarna kollektivt fick lära sig metoder för att få alla elever aktiva och för att anpassa lektionen efter elevernas kunskaper i realtid. Mellan mötena hade lärarna i uppdrag att observera en kollegas praktik. Fokus för dessa kollegaobservationer bestämdes av den lärare som fick besök och detta planerades upp under en del av TLC-mötet.

Hittills och framåt

Att förändra synsätt och metodanvändning på en skola tar tid och kräver tålamod ett tydligt ledarskap på alla nivåer.

Efter två år börjar nu Båtsmansskolan skörda frukten av fortbildningsinsatsen. Bland annat har diskussionsklimatet bland personalen förändrats märkbart. Det är högre till tak och fler lärare deltar aktivt. Lärarna har fått ett utökat gemensamt professionellt språk som plattform med gemensamma strategier för att få samtliga elever delaktiga. Lärare har kommit över rädslan för att släppa in kollegor i sitt klassrum. Tidigare uppmaningar om att besöka varandra i klassrummen gav inga resultat men vi menar att strukturen i TLC-materialet tillsammans med rektors tydliga positiva inställning gav här tydliga förväntningar på att besöken genomfördes inför nästkommande möte.

Lärarna har också blivit vana att samtala och diskutera undervisning samt använda tekniker för att levandegöra de fem nyckelstrategierna. Att fördela ordet slumpmässigt ingår också i Båtsmanslärares vardag och att använda mini-whiteboards där eleverna svarar och ger en snabb återkoppling på undervisningen, är en självklarhet men det kan bli ännu bättre. Det kollegiala och kollektiva skolutvecklingsarbetet fortsätter. Rektorn har återigen valt en strukturerad, utprovad och långsiktig fortbildningsinsats i form av Skolverkets Matematiklyftet. Det ger chansen att fortsätta den gemensamma utvecklingen då, i stort sett, alla lärare på skolan för närvarande undervisar i matematik.

Båtsmansskolans rektor Jonas Åkesson och förstelärare Susanne Holmberg, som även har varit gruppleddare, kommer tillsammans med utbildningsförvaltningens lektor Eva Hartell, att berätta om framgångar och fallgropar i arbetet med en fortbildning om formativ bedömning genom kollegialt lärande och kollektivt lärande.

Båtsmansskolan, som är en f-6 skola har ca 340 elever och ett 40-tal personal, ligger i Haninge kommun strax söder om Stockholm.